ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

គោលនយោបាយជាតិ ស្តីពី វិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា និង នវានុវត្តន៍ ឆ្នាំ២០២០ - ២០៣០

ប្រវត្តិសាស្ត្រ និងវប្បធម៌

សេដ្ឋកិច្ច

សង្គម

បរិស្ថាន

បដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្មទី១-យន្តកម្ម

បដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្មទី២-អគ្គិសនី

បដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្មទី៣-ព័ត៌មានវិទ្យា

បដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្មទី៤-បណ្តាញបញ្ញាសិប្បនិម្មិត

« ពង្រឹងមូលដ្ឋានគ្រឹះ និងកែលម្អបរិយាកាសនៃវិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា និងនវានុវត្តន៍ ដើម្បីអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ប្រកបដោយចីរភាព និងគុណភាពជីវិតប្រជាជនឲ្យកាន់តែប្រសើរ សំដៅសម្រេចបានចក្ខុវិស័យកម្ពុជាឆ្នាំ២០៥០ »

ក្រុមប្រឹក្សាជាតិវិទ្យាសាស្ត្រនិងបច្ចេកវិទ្យា

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

គោលនយោបាយជាតិ
ស្តីពី
វិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា និងនវានុវត្តន៍
ឆ្នាំ២០២០-២០៣០

ក្រុមប្រឹក្សាជាតិវិទ្យាសាស្ត្រនិងបច្ចេកវិទ្យា

សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន

នាយករដ្ឋមន្ត្រី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

អារម្ភកថា

រាជរដ្ឋាភិបាលមានទិសដៅអភិវឌ្ឍប្រទេសឱ្យកាន់តែប្រសើរប្រកបដោយបរិយាបន្ននិងចីរភាព ផ្តល់ឱ្យប្រជាជននូវសេចក្តីសុខ រក្សាបាននូវឯករាជ្យភាព បូរណភាពដែនដី និងប្រទេសជាតិមានសន្តិសុខនិងសុវត្ថិភាពសង្គមល្អ។ សម្រាប់ទិសដៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ចេញនូវចក្ខុវិស័យកម្ពុជាឆ្នាំ២០៥០សំដៅធ្វើឱ្យកម្ពុជាបានក្លាយជាប្រទេសដែលមានចំណូលមធ្យមកម្រិតខ្ពស់នៅឆ្នាំ២០៣០និងជាប្រទេសដែលមានចំណូលខ្ពស់នៅឆ្នាំ២០៥០។

ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងការកើនឡើងនៃតម្រូវការរបស់ប្រទេសជាតិនេះនិងនៅក្នុងបរិការណ៍ដែលធនធានធម្មជាតិមានកម្រិតនិងការប្រកួតប្រជែងក្នុងតំបន់និងសកលលោកកាន់តែស្រួចស្រាវ យើងត្រូវរួមគ្នាខិតខំអភិវឌ្ឍវិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា និងនវានុវត្តន៍ឱ្យបានជាកម្លាំងជំរុញ និងជាកាតាលីករសម្រាប់ជួយឱ្យសម្រេចបាននូវតម្រូវការអភិវឌ្ឍន៍។

ការដាក់ចេញនូវគោលនយោបាយជាតិស្តីពីវិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា និងនវានុវត្តន៍នេះ គឺជាឆន្ទៈនិងជាការតម្រង់ទិសរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលដើម្បីជម្នះកត្តាប្រឈមនានា សំដៅជំរុញការស្រាវជ្រាវវិទ្យាសាស្ត្រនិងនវានុវត្តន៍ឱ្យបានជាផលិតផលដែលកាន់តែប្រសើរ វិធីសាស្ត្រដែលលើកកម្ពស់ផលិតភាព និងសេវាកម្មដែលមានការពេញចិត្តពីប្រជាជនទូទៅ។

រាជរដ្ឋាភិបាលឈានមុខលើកិច្ចការនេះ ដោយបានផ្តល់អាទិភាពទីមួយដល់ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស ពង្រឹងមូលដ្ឋានវិទ្យាសាស្ត្រនិងបច្ចេកវិទ្យា និងប្រព័ន្ធអេកូនវានុវត្តន៍ជាតិ សំដៅជំរុញសមត្ថភាពធនធានមនុស្សដែលចូលរួមក្នុងខ្សែចង្វាក់អភិវឌ្ឍពុទ្ធិនេះឱ្យមានលទ្ធភាពលើកស្ទួយឧស្សាហកម្មនិងសេវាកម្មជាតិប្រកបដោយកម្លាំងប្រកួតប្រជែង។

ដើម្បីសម្រេចកិច្ចការទាំងអស់នេះបាន ខ្ញុំសូមឱ្យគ្រប់ក្រសួង ស្ថាប័នរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល វិស័យឯកជន សង្គមស៊ីវិល និងគ្រប់ភាគីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ចូលរួមអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិនេះជាប្រព័ន្ធ និងសង្ឃឹមយ៉ាងមុតមាំថា ដៃគូអភិវឌ្ឍគាំទ្រដល់កិច្ចការដ៏មានសារៈសំខាន់នេះ ធ្វើឱ្យកម្ពុជាសម្រេចបាននូវការអនុវត្តរបៀបវារៈអភិវឌ្ឍជាតិរបស់ខ្លួនផងនិងចូលរួមចំណែកសម្រេចបាននូវការអនុវត្តរបៀបវារៈអភិវឌ្ឍសកលផង។

ថ្ងៃ ... ខែ ... ឆ្នាំកុរ ឯកស័ក ព.ស. ២៥៦៣

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ... ខែ ... ឆ្នាំ២០១៩

ហ៊ុន សែន

មាតិកា

១- សេចក្ដីផ្ដើម ១
២- ចក្ខុវិស័យ ៣
៣- គោលបំណង ៣
៤- គោលដៅ ៣
៥- យុទ្ធសាស្ត្រ ៣
៥.១- កសាងនិងពង្រឹងធនធានមនុស្សឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ទាំងបរិមាណ ទាំងគុណភាព និងសមាសភាព មានសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈ ដោយពិនិត្យពិចារណាទៅលើកត្តាសមភាពយេនឌ័រ ៤
៥.២- ផ្ដល់លទ្ធភាពឱ្យធនធានមនុស្សឆ្នើមផ្នែក វ.ប.ន. បំពេញភារកិច្ចឈានមុខ និងមានយន្តការសម្រាំង និងលើកទឹកចិត្តសមស្រប ដើម្បីឱ្យបានធនធានមនុស្សផ្នែក វ.ប.ន.ជាតិ ពេញសមត្ថភាព ៤
៥.៣- ផ្ដល់លទ្ធភាពដល់សកម្មភាពស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍជាតិប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនិងសក្តិសិទ្ធិភាព ដោយផ្ដោតលើការសម្របបច្ចេកវិទ្យាដែលទទួលបានទៅនឹងស្ថានភាពជាក់ស្ដែងក្នុងស្រុកជាមួយគ្នានោះ បង្កើនសមត្ថភាពស្រូបយកបច្ចេកវិទ្យាអន្តរជាតិ ៤
៥.៤- កសាងនិងពង្រឹងប្រព័ន្ធអេកូនវានុវត្តន៍ឱ្យបានប្រកបដោយជវភាព មានសមត្ថភាពសំយោគ បច្ចេកវិទ្យា និងវិស្វកម្មឱ្យបានជាស្នាដៃជាតិ មានកម្រិតនវានុវត្តន៍កាន់តែប្រសើរ សំដៅលើកស្ទួយ ឧស្សាហកម្ម និងធុរកិច្ចជាអាទិភាពជាតិ បម្រើឱ្យការប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុកនិងការនាំចេញ ដើម្បីការអភិវឌ្ឍកាន់តែប្រសើរឡើង ៥
៥.៥- បណ្ដុះឱ្យមានវប្បធម៌ វ.ប.ន. នៅក្នុងសង្គម ប្រកបដោយបរិយាបន្ន មានទំនុកចិត្តនិងជំនឿជាសាធារណៈ លើផលិតផលនិងសេវាបច្ចេកវិទ្យាជាតិ ទទួលបាននូវការពេញចិត្តទៅលើលទ្ធផលនៃការខិតខំនិងការវិនិយោគលើការអភិវឌ្ឍ វ.ប.ន.របស់ខ្លួន ក៏ដូចជាទៅលើការកែទម្រង់អភិបាលកិច្ចផ្នែក វ.ប.ន. ៦
៦- ផែនការសកម្មភាព ៧
៦.១- ការបង្កើតយន្តការ ៧
៦.២- ការបង្កើតក្របខ័ណ្ឌគតិយុត្ត ៧
៦.៣- ការគាំទ្រហិរញ្ញវត្ថុ ៨
៦.៤- ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស ៨
៦.៥- ដំណើរការអនុវត្ត ៨
៧- ការតាមដានត្រួតពិនិត្យនិងការវាយតម្លៃ ៨
៨- សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន ៩
សន្ទានុក្រម ១០
បញ្ជីពាក្យកាត់ ១៤

១- សេចក្តីផ្តើម

វិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា និងនវានុវត្តន៍ដែលហៅកាត់ថា វ.ប.ន. (Science, Technology, and Innovation ឬ STI) ត្រូវបានទទួលស្គាល់ជាសកលថាជាកម្លាំងចលករសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយចីរភាព ធ្វើឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើងនូវជីវភាពសង្គម និងផ្តល់ដំណោះស្រាយលើបញ្ហាបរិស្ថាន ដែលជាកត្តាមូលដ្ឋានគ្រឹះទាំងបីសម្រាប់ការរស់រានសុខសាន្តចីរកាលរបស់មនុស្សជាតិ។ ក្នុងក្របខ័ណ្ឌជាតិ ការវិនិយោគលើវិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា និងនវានុវត្តន៍ ដែលមានយុទ្ធសាស្ត្រនិងគោលនយោបាយត្រឹមត្រូវក៏នឹងជួយឱ្យសម្រេចបាននូវយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍នានារបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ឈានដល់ការសម្រេចបានចក្ខុវិស័យកម្ពុជាឆ្នាំ២០៥០ សំដៅធ្វើឱ្យកម្ពុជា បានក្លាយជាប្រទេសដែលមានចំណូលមធ្យមកម្រិតខ្ពស់នៅឆ្នាំ២០៣០និងជាប្រទេសដែលមានចំណូលខ្ពស់នៅឆ្នាំ២០៥០ និងក្នុងក្របខ័ណ្ឌអន្តរជាតិ គឺការសម្រេចបានគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយចីរភាព។

សារៈសំខាន់និងភាពចាំបាច់នៃ វ.ប.ន. គឺអាស្រ័យដោយវាជាផ្នែកពុទ្ធិនិងមិនអាចខ្វះបាននៃគ្រប់ផលិតផល វិធីសាស្ត្រ និងសេវាកម្ម ដែលជាស្នាដៃរបស់មនុស្សជាតិ។ ភាពមិនអាចខ្វះបាននេះ គឺតម្រូវឱ្យយើងមានលទ្ធភាពបង្កើតនិងមានលទ្ធភាពធ្វើឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើងនូវផ្នែកនេះដើម្បីការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព។ ផ្នែកពុទ្ធិ(គ្មានរូប) គឺតម្រូវឱ្យយើងមានឆន្ទៈខ្ពស់ក្នុងការវិនិយោគនិងការប្តេជ្ញាចិត្តរួមគ្នាអនុវត្ត ដើម្បីទទួលបានលទ្ធផលស្របនឹងការរំពឹងទុក។

ទោះបីជា វ.ប.ន. អាចត្រូវបានទទួលដោយមធ្យោបាយនិងប្រភពផ្សេងៗក្តី ក៏ការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍នៅតែជាកិច្ចការគន្លឹះមិនអាចខ្វះបាននៅក្នុងការបង្កើត និងការកសាងសមត្ថភាពចាប់យកបច្ចេកវិទ្យា ដោយតម្រូវការធ្វើមូលដ្ឋាននីយកម្ម បច្ចេកវិទ្យា ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការក្នុងស្រុក ក៏ដូចជាដើម្បីការកសាងសមត្ថភាពប្រកួតប្រជែងជាសកលរបស់ផលិតផលនិងស្នាដៃជាតិ។

កិច្ចការជំរុញនិងលើកកម្ពស់ការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍ទាំង៣កម្រិតដែលរួមមាន ១- ការស្រាវជ្រាវបឋម ២- ការស្រាវជ្រាវអនុវត្តន៍ និង ៣- ការអភិវឌ្ឍដោយពិសោធន៍ ទាមទារឱ្យមានយុទ្ធសាស្ត្រនិងយុទ្ធវិធីសមស្របនឹងលទ្ធភាពជាតិជាក់ស្តែង។ ស្ថាប័នប្រតិបត្តិករចម្បងទាំងបីនៃការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍រួមមាន ១- សាកលវិទ្យាល័យដែលសមស្របសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវបឋមជាចម្បង ២- វិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវដែលត្រូវបានរំពឹងសម្រាប់ការបង្កើតបច្ចេកវិទ្យាថ្មី និង ៣- សហគ្រាសអាជីវកម្មដែលមានគោលបំណងចម្បងគឺការអភិវឌ្ឍដោយពិសោធន៍។ អន្តរកម្មរវាងស្ថាប័នទាំងបី គឺជាការចាំបាច់ ដើម្បីឱ្យចំណេះដឹងដែលទទួលបានពីការសិក្សានិងស្រាវជ្រាវអាចត្រូវបានជំរុញចេញជាផលិតផលនិងស្នាដៃជាតិ ឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការទីផ្សារក្នុងរយៈពេលចាំបាច់។ លើសពីនេះ ការនាំយកស្នាដៃនៃលទ្ធផលស្រាវជ្រាវថ្មីៗទៅទីផ្សារតែងជួបនូវកត្តាប្រឈម និងទាមទារឱ្យមានការគាំទ្រឬអន្តរាគមន៍ តាមរយៈពាណិជ្ជូបនីយកម្មនិងកម្មវិធីបណ្តុះធុរកិច្ច ជាអាទិ៍ ដើម្បីធ្វើឱ្យលទ្ធផលទាំងនេះអាចទទួលបានជោគជ័យក្នុងកម្រិតសមស្រប។

ក្នុងបរិការណ៍ដែលធនធាន សមត្ថភាព និងពេលវេលាសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍនៅមានកម្រិត អាទិភាពត្រូវផ្តល់លើការអភិវឌ្ឍដោយពិសោធន៍ តាមរយៈការនាំចូលបច្ចេកវិទ្យា និងការធ្វើមូលដ្ឋាននីយកម្មបច្ចេកវិទ្យាទាំងនោះ។ ជាមួយគ្នានេះ សមត្ថភាពជាតិក្នុងការស្រូបយកបច្ចេកវិទ្យាត្រូវបានពង្រឹងជាលំដាប់។ ការសម្រេចបាននូវភារកិច្ចជាយុទ្ធសាស្ត្រនេះក្នុងរយៈពេលខ្លីនឹងនាំមកនូវផលប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ចសម្រាប់ជួយផ្តល់ធនធាន ដល់វដ្តនៃការវិនិយោគបន្ទាប់។ ជាជំហានៗ ការវិនិយោគលើការស្រាវជ្រាវបឋម និងការស្រាវជ្រាវអនុវត្តន៍ គួរត្រូវបានបង្កើនឡើងដើម្បីទទួលបានកម្រិតនវានុវត្តន៍កាន់តែខ្ពស់ សំដៅបង្កើនកម្រិតប្រកួតប្រជែងកាន់តែខ្លាំង និងតម្លៃបន្ថែមកាន់តែច្រើនជាលំដាប់។

បញ្ហាប្រឈមចម្បងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល នៅក្នុងដំណាក់កាលបឋមនៃការជំរុញការអភិវឌ្ឍ វ.ប.ន. គឺភាពមានកម្រិតនៃធនធានជាតិ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី រាជរដ្ឋាភិបាលចាំបាច់ត្រូវឈានមុខលើការវិនិយោគផ្នែកការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍សម្រាប់រយៈពេលមធ្យម ក្នុងពេលដែលរាជរដ្ឋាភិបាលមានតម្រូវការជាអាទិភាពជាតិផ្សេងទៀត។ តម្រូវការនេះគឺអាស្រ័យដោយវិស័យឯកជនមិនទាន់មានសមត្ថភាព ទំនុកចិត្ត និងបទពិសោធក្នុងកិច្ចការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍។ ភាពចាំបាច់នេះ ជាមួយគ្នានឹងភាពចាំបាច់នៃកិច្ចសហការជាតិ និងអន្តរជាតិ ទាមទារឆន្ទៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់របស់ប្រមុខនៃរាជរដ្ឋាភិបាលដើម្បីជោគជ័យសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍជារួម។

ក្នុងន័យនេះ កម្ពុជាត្រូវធ្វើអន្តរាគមន៍តាមរយៈការបង្កើតគោលនយោបាយ និងការប្តេជ្ញាចិត្តអនុវត្តដើម្បីពង្រឹង និងកាត់បន្ថយគម្លាតផ្នែក វ.ប.ន. ពីបណ្តាប្រទេសក្នុងតំបន់ នៅក្នុងបរិការណ៍នៃពេលវេលា និងទីតាំងភូមិសាស្ត្រ។ ការវិនិយោគលើផ្នែកនេះមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសង្គម សេដ្ឋកិច្ចឱ្យបានទាន់ពេលវេលា សំដៅសម្រេចឱ្យបាននូវចក្ខុវិស័យឆ្នាំ២០៥០ និងចំពោះមុខគឺការសម្រេចឱ្យបាននូវយុទ្ធសាស្ត្រ និងផែនការជាតិ។

ការអភិវឌ្ឍ វ.ប.ន. មានលក្ខណៈអន្តរវិស័យ និងកម្រិតជំនាញខ្ពស់ តម្រូវឱ្យមានការអនុវត្តរួមគ្នាពីបណ្តាក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ដោយមានការពិចារណាលើតួនាទីភារកិច្ច និងគោលនយោបាយដែលមានស្រាប់។ វ.ប.ន. មានវិសាលភាពធំធេង ដូចនេះរាជរដ្ឋាភិបាលកំណត់កិច្ចការអាទិភាព ពង្រឹងនិងជំរុញការប្រើប្រាស់ធនធានមនុស្សដែលបានកសាងតាមរយៈប្រព័ន្ធអប់រំ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈដើម្បីបង្កើតស្នាដៃ វ.ប.ន. ឬលទ្ធភាពពុទ្ធិ ក្នុងគោលដៅសម្រេចបាននូវទិសដៅពិពិធកម្មផលិតកម្មជាតិដែលមានលក្ខណៈប្រកួតប្រជែង វិធីសាស្ត្រប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងសេវាកម្មដែលមានភាពទាក់ទាញ ដើម្បីការអភិវឌ្ឍសង្គម សេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយចីរភាព។

ការរៀបចំគោលនយោបាយជាតិ វ.ប.ន. គឺជាការកំណត់យុទ្ធសាស្ត្រនិងយុទ្ធវិធីដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលដៅដែលបានកំណត់ សមស្របតាមបរិការណ៍ជាក់ស្តែងនៃប្រទេសជាតិ សំដៅជំរុញនិងលើកកម្ពស់ចំណេះដឹងដែលទទួលបានពីការអប់រំឱ្យឈានទៅដល់កម្រិតសេដ្ឋកិច្ចពុទ្ធិ ដើម្បីផ្តល់លទ្ធភាពដល់ការសម្រេចបាននូវរបៀបវារៈអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ ដូចជាចក្ខុវិស័យកម្ពុជាឆ្នាំ២០៥០ ប្រកបដោយចីរភាព។

២- ចក្ខុវិស័យ

ប្រទេសកម្ពុជាមានសក្តានុភាពផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា និងនវានុវត្តន៍ ជាកម្លាំងជំរុញល្បឿននៃការអភិវឌ្ឍសង្គម សេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយបរិយាបន្ននិងចីរភាព ធ្វើឱ្យសម្រេចបានចក្ខុវិស័យកម្ពុជាឆ្នាំ២០៥០។

៣- គោលបំណង

គោលនយោបាយជាតិនេះមានគោលបំណងពង្រឹងមូលដ្ឋានគ្រឹះនិងកែលម្អបរិយាកាសនៃវិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា និងនវានុវត្តន៍ ដើម្បីអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាពនិងលើកកម្ពស់គុណភាពជីវិតប្រជាជនឱ្យកាន់តែប្រសើរ និងអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធអេកូនវានុវត្តន៍នៅគ្រប់កម្រិតនិងគ្រប់វិស័យ។

៤- គោលដៅ

ដើម្បីសម្រេចចក្ខុវិស័យនិងគោលបំណងខាងលើ ដោយឈរលើក្របខ័ណ្ឌទស្សនាទាន : ទទួលយក សម្របបច្ចេកវិទ្យានិងនវានុវត្តបន្ថែម គោលដៅត្រូវបានកំណត់ដូចខាងក្រោម៖

៤.១- កសាងនិងពង្រឹងធនធានមនុស្សឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ទាំងបរិមាណ ទាំងគុណភាព និងសមាសភាព មានសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈ ដោយពិនិត្យពិចារណាទៅលើកត្តាសមភាពយេនឌ័រ។

៤.២- ផ្តល់លទ្ធភាពឱ្យធនធានមនុស្សឆ្នើមផ្នែក វ.ប.ន. បំពេញភារកិច្ចឈានមុខ និងមានយន្តការសម្រាំង និងលើកទឹកចិត្តសមស្រប ដើម្បីឱ្យបានធនធានមនុស្សផ្នែក វ.ប.ន. ជាតិពេញសមត្ថភាព។

៤.៣- ផ្តល់លទ្ធភាពដល់សកម្មភាពស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍជាតិប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងសក្តិសិទ្ធិភាព ដោយផ្តោតលើការសម្របបច្ចេកវិទ្យាដែលទទួលបានទៅនឹងស្ថានភាពជាក់ស្តែងក្នុងស្រុកជាមួយគ្នានោះ បង្កើនសមត្ថភាពស្រូបយកបច្ចេកវិទ្យាអន្តរជាតិ។

៤.៤- កសាងនិងពង្រឹងប្រព័ន្ធអេកូនវានុវត្តន៍ឱ្យបានប្រកបដោយជវភាព មានសមត្ថភាពសំយោគ បច្ចេកវិទ្យានិងវិស្វកម្មឱ្យបានជាស្នាដៃជាតិមានកម្រិតនវានុវត្តន៍កាន់តែប្រសើរ សំដៅលើកស្ទួយ ឧស្សាហកម្មនិងធុរកិច្ចជាអាទិភាពជាតិ បម្រើឱ្យការប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុកនិងការនាំចេញ ដើម្បី ការអភិវឌ្ឍកាន់តែប្រសើរឡើង។

៤.៥- បណ្តុះឱ្យមានវប្បធម៌ វ.ប.ន. នៅក្នុងសង្គម ប្រកបដោយបរិយាបន្ន មានទំនុកចិត្តនិងជំនឿជា សាធារណៈលើផលិតផលនិងសេវាដែលប្រើបច្ចេកវិទ្យាជាតិ ទទួលបាននូវការពេញចិត្តទៅលើ លទ្ធផលនៃការខិតខំនិងការវិនិយោគលើការអភិវឌ្ឍ វ.ប.ន. របស់ខ្លួន ក៏ដូចជា ទៅលើការ កែទម្រង់អភិបាលកិច្ចផ្នែក វ.ប.ន.។

៥- យុទ្ធសាស្ត្រ

ដើម្បីសម្រេចបាននូវចក្ខុវិស័យ គោលបំណង និងគោលដៅ ដែលបានកំណត់ខាងលើ និងដើម្បីឱ្យ គោលនយោបាយជាតិ វ.ប.ន. នេះអនុវត្តទៅប្រកបដោយភាពរលូននិងប្រសិទ្ធភាព យុទ្ធសាស្ត្រសំខាន់ៗ មានដូចខាងក្រោម៖

៥.១- កសាងនិងពង្រឹងធនធានមនុស្សឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ទាំងបរិមាណ ទាំងគុណភាព និងសមាសភាព មានសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈ ដោយពិនិត្យពិចារណាទៅលើកត្តាសមភាពយេនឌ័រ

៥.១.១- ប្រើប្រាស់ ពង្រឹង និងលើកកម្ពស់ធនធានមនុស្សដែលមានស្រាប់ តាមរយៈការបណ្តុះបណ្តាលនិងបំពេញវិជ្ជាបន្ថែមសម្រាប់តម្រូវការចំពោះមុខ។

៥.១.២- ផ្តល់ឱកាសឱ្យធនធានមនុស្សដែលបាននិងទទួលការកសាងសមត្ថភាពចូលរួមក្នុងកិច្ចការ វ.ប.ន. និងការសហស្រាវជ្រាវក្នុងនិងក្រៅប្រទេសដើម្បីផ្សារភ្ជាប់ការសិក្សានឹងការអនុវត្តជាក់ស្តែង។

៥.១.៣- គាំទ្រការផ្តល់ចំណេះដឹងនិងជំនាញពីក្នុងនិងក្រៅប្រទេស។

៥.១.៤- ទាក់ទាញអ្នកមានទេពកោសល្យចាំបាច់ពីបរទេស ដោយមានការលើកទឹកចិត្តសមស្រប។

៥.១.៥- ធ្វើការសម្រាំងធនធានមនុស្សសម្រាប់ការអប់រំ និងអប់រំបន្ថែមនៅប្រទេសដែលមានការវិនិយោគលើការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍ និងការអភិវឌ្ឍ វ.ប.ន. ខ្ពស់ សម្រាប់រយៈពេលមធ្យម និងវែង និងរៀបចំបង្កើតបណ្តាញនិងបណ្តុំបញ្ញវន្ត និងបណ្តាញឧស្សាហកម្មក្នុងនិងក្រៅប្រទេសដោយផ្អែកលើធនធានមនុស្សទាំងនេះ និងដោយមានការគាំទ្រពីកិច្ចការទូត។

៥.២- ផ្តល់លទ្ធភាពឱ្យធនធានមនុស្សផ្នែក វ.ប.ន. បំពេញភារកិច្ចឈានមុខ និងមានយន្តការសម្រាំង និងលើកទឹកចិត្តសមស្រប ដើម្បីឱ្យបានធនធានមនុស្សផ្នែក វ.ប.ន.ជាតិ ពេញសមត្ថភាព

៥.២.១- ផ្តល់លទ្ធភាពឱ្យធនធានមនុស្សដែលបានកសាងហើយបំពេញភារកិច្ចអស់សមត្ថភាព។

៥.២.២- តាមដានពិនិត្យ វាយតម្លៃ និងជួយដោះស្រាយបញ្ហានិងកត្តាប្រឈមចំពោះការបំពេញភារកិច្ចរបស់អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ។

៥.២.៣- កសាងនិងដំណើរការឱ្យប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព សុក្រឹតភាព និងនិរន្តរភាព នូវយន្តការវាយតម្លៃ និងប្រព័ន្ធសម្រាំងទេពកោសល្យ ដើម្បីលើកទឹកចិត្តជាធនធាន និងកិត្តិយសដល់ធនធានមនុស្សដែលមានស្នាដៃ និងស្នាដៃឆ្នើម សំដៅលើកកម្ពស់ទេពកោសល្យជាតិ។

៥.២.៤- បង្កើតកម្មវិធី វ.ប.ន. ជាតិដោយឡែកសម្រាប់យុវជននិងយុវនារី ស្ថិតក្នុងដំណាក់កាលពង្រឹងសមត្ថភាពនៅគ្រប់ទីកន្លែង។

៥.៣- ផ្តល់លទ្ធភាពដល់សកម្មភាពស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍជាតិប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនិងសក្តិសិទ្ធិភាព ដោយផ្តោតលើការសម្របបច្ចេកវិទ្យាដែលទទួលបានទៅនឹងស្ថានភាពជាក់ស្តែងក្នុងស្រុកជាមួយគ្នានោះ បង្កើនសមត្ថភាពស្រូបយកបច្ចេកវិទ្យាអន្តរជាតិ

៥.៣.១- បង្កើននិងគ្រប់គ្រងធនធានសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពនិងសក្តិសិទ្ធិភាព ដោយឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការដោយឡែកនៃ វ.ប.ន. និងគាំទ្រគោលការណ៍បី គឺ (១) ការប្រកួតប្រជែងពីគ្រប់ស្ថាប័ននិងគ្រប់មជ្ឈដ្ឋាននិងការកំណត់គម្រោងជាអាទិភាពជាតិសម្រាប់អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រមានទេពកោសល្យឆ្នើម (២) អត្ថិភាពនៃមូលដ្ឋានគ្រឹះ វ.ប.ន. និង (៣) ការជំរុញនវានុវត្តន៍នៃផលិតផល ផលិតភាព និងសេវាកម្ម។

៥.៣.២- ធានាឱ្យមានមូលដ្ឋានបរិក្ខារ សម្ភារៈ និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍ដែលត្រូវការជាក់ស្ដែង។ ដើម្បីប្រសិទ្ធភាព បង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវវិទ្យាសាស្ត្រជាអាទិភាពជាតិសម្រាប់ប្រើរួមគ្នាតាមជំនាញនីមួយៗដែលប្រតិបត្តិដោយអ្នកបច្ចេកទេសជំនាញ បំពេញឱ្យមូលដ្ឋានវិទ្យាសាស្ត្រដែលមាននៅតាមស្ថាប័នស្រាវជ្រាវវិទ្យាសាស្ត្រ ជាមួយគ្នានេះ កសាងប្រព័ន្ធព័ត៌មានវិទ្យាសម្រាប់ស្ថិតិថ្នាក់ជាតិប្រកបដោយបច្ចុប្បន្នភាពស្ដីពីចំនួន លក្ខណៈ និងការប្រើប្រាស់នៃរបស់ទាំងនោះ។

៥.៣.៣- កំណត់សមាមាត្រ១-២-៧ សម្រាប់ការវិនិយោគលើការស្រាវជ្រាវបឋម - ការស្រាវជ្រាវអនុវត្តន៍ - ការអភិវឌ្ឍដោយពិសោធន៍ ដើម្បីផ្ដល់អាទិភាពឱ្យនវានុវត្តន៍។

៥.៣.៤- ផ្ដល់អាទិភាពលើការផ្ទេរនិងការនាំចូលបច្ចេកវិទ្យាដែលជាតម្រូវការចាំបាច់ដើម្បីធ្វើមូលដ្ឋាននីយកម្មសំដៅទទួលបាននវានុវត្តន៍បន្ថែម ដោយផ្អែកលើយុទ្ធសាស្ត្រ "ទិញខ្លះ និងបង្កើតខ្លះ"។

៥.៣.៥- កំណត់ដែនបច្ចេកវិទ្យាប្រកបដោយសក្ដានុពលចំនួនប្រាំជាអាទិភាពជាតិ : (១) ការបង្កើនទិន្នផល ពិពិធកម្ម និងការកែច្នៃផលិតផលកសិកម្ម (២) ផលិតកម្ម និងវិស្វកម្មទំនើប (៣) សុខាភិបាល និងវិទ្យាសាស្ត្រឱសថជីវសាស្ត្រ (៤) វិទ្យាសាស្ត្រ និងវិស្វកម្មវត្ថុធាតុ និង(៥) សេដ្ឋកិច្ចនិងសេវាឌីជីថល។ ជាមួយគ្នានេះ យកចិត្តទុកដាក់តាមដាននិងប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាដែលបានផុសចេញថ្មីៗ ដូចជាបច្ចេកវិទ្យាដែលមានលក្ខណៈរំលោភសិប្បនិម្មិត បច្ចេកវិទ្យាអវកាស និងបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មានលម្អ ដែលមានសមត្ថភាពផ្ដល់ឱ្យនូវការគ្រប់គ្រងកម្រិតម៉ាក្រូប្រកបដោយបច្ចុប្បន្នភាព។

៥.៣.៦- បង្កើតកម្មវិធីជាតិការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍ ដើម្បីទាក់ទាញនិងប្រើប្រាស់ធនធានមនុស្ស ធនធានហិរញ្ញវត្ថុ និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ ក្នុងនិងក្រៅប្រទេស ដើម្បីសម្រេចការអភិវឌ្ឍ វ.ប.ន. ជាអាទិភាពជាតិ។

៥.៤- កសាងនិងពង្រឹងប្រព័ន្ធអេកូនវានុវត្តន៍ឱ្យបានប្រកបដោយជីវភាព មានសមត្ថភាពសំយោគបច្ចេកវិទ្យានិងវិស្វកម្មឱ្យបានជាស្នាដៃជាតិ មានកម្រិតនវានុវត្តន៍កាន់តែប្រសើរ សំដៅលើកស្ទួយឧស្សាហកម្មនិងធុរកិច្ចជាអាទិភាពជាតិ បម្រើឱ្យការប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុកនិងការនាំចេញ ដើម្បីការអភិវឌ្ឍកាន់តែប្រសើរឡើង

៥.៤.១- បង្កើតកម្មវិធីនវានុវត្តន៍ជាតិដើម្បីគាំទ្រ ជំរុញ សម្របសម្រួល និងភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងរវាងគ្រឹះស្ថានសិក្សាជាន់ខ្ពស់ វិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវ និងសហគ្រាសអាជីវកម្ម ធ្វើឱ្យការស្រាវជ្រាវបានក្លាយទៅជានវានុវត្តន៍ឆាប់រហ័ស មានប្រយោជន៍សម្រាប់សង្គម សេដ្ឋកិច្ច។

៥.៤.២- តម្រូវឱ្យអង្គភាពឬស្ថាប័នស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍមានផ្នែកផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យា មានភារកិច្ចទទួលនិងភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងក្នុងប្រព័ន្ធអេកូនវានុវត្តន៍ ភ្ជាប់តម្រូវការបច្ចេកវិទ្យានឹងការអភិវឌ្ឍបច្ចេកវិទ្យា មានកម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយ ពន្យល់ និងការគាំទ្រទូលំទូលាយ ក្រោមយន្តការសម្របសម្រួលថ្នាក់ជាតិ។

៥.៤.៣- ចូលរួមបង្កើតនិងគាំទ្រកម្មវិធីបណ្តុះសហគ្រិនភាពរបស់រដ្ឋនិងឯកជន ផ្តល់ឥណទាន និងហិរញ្ញប្បទាន លើកទឹកចិត្ត ជំរុញការបង្កើតដៃគូរវាងឯកជននិងឯកជន និងរវាងឯកជននិងសាធារណៈ ជាតិនិងអន្តរជាតិ ជំរុញនិងបង្កើនការចូលរួមរបស់ឧស្សាហកម្មទំនុកបម្រុងនិងបង្កើនសមត្ថភាពសហគ្រាសតូចនិងមធ្យម ជាមួយគ្នានោះ គាំទ្រសាជីវកម្មខ្នាតធំឱ្យមានសមត្ថភាពនវានុវត្តន៍កាន់តែខ្ពស់។

៥.៤.៤- កសាងនិងលើកទឹកចិត្តឱ្យបង្កើតសួនបច្ចេកវិទ្យានិងសួននវានុវត្តន៍ ដើម្បីជាថ្នាលស្រូបយកបន្ស៊ាំបច្ចេកវិទ្យា សំយោគបច្ចេកវិទ្យានិងវិស្វកម្មដើម្បីនវានុវត្តន៍ អភិវឌ្ឍស្នាដៃព្រាង និងបណ្តុះសហគ្រិនភាពជាតិ។

៥.៤.៥- ជំរុញនិងគាំទ្រកិច្ចការពាណិជ្ជូបនីយកម្មផលិតផល វិធីសាស្ត្រ និងសេវាកម្មនៃបច្ចេកវិទ្យានិងស្នាដៃជាតិ ដើម្បីឱ្យមានការទុកចិត្តនិងការចូលចិត្ត ក្នុងក្របខ័ណ្ឌជាតិនិងអន្តរជាតិ ប្រកបដោយមោទនភាពជាតិ។

៥.៤.៦- រដ្ឋនិងឯកជនខិតខំរួមគ្នាក្នុងការវិនិយោគលើការស្រាវជ្រាវនិងនវានុវត្តន៍ ធ្វើឱ្យសន្ទស្សន៍នវានុវត្តន៍សាកល បានដល់កម្រិតសន្ទស្សន៍នវានុវត្តន៍មធ្យមរបស់អាស៊ាន។

៥.៥- បណ្តុះឱ្យមានវប្បធម៌ វ.ប.ន. នៅក្នុងសង្គម ប្រកបដោយបរិយាបន្ន មានទំនុកចិត្តនិងជំនឿជាសាធារណៈ លើផលិតផលនិងសេវាបច្ចេកវិទ្យាជាតិ ទទួលបាននូវការពេញចិត្តទៅលើលទ្ធផលនៃការខិតខំនិងការវិនិយោគលើការអភិវឌ្ឍ វ.ប.ន. របស់ខ្លួន ក៏ដូចជាទៅលើការកែទម្រង់អភិបាលកិច្ចផ្នែក វ.ប.ន.

៥.៥.១- រដ្ឋ ឯកជន និងសង្គម រួមគ្នាពង្រឹងប្រព័ន្ធអប់រំ ការបណ្តុះបណ្តាល និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយដែលមានគុណសម្បត្តិ "វិទ្យាសាស្ត្រសម្រាប់ទាំងអស់គ្នា" ប្រកបដោយសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈ និងមានការលើកទឹកចិត្តឱ្យមានសមត្ថភាពច្នៃប្រឌិត នវានុវត្តន៍ និងសហគ្រិនភាព។

៥.៥.២- បណ្តុះស្មារតីទុកចិត្តលើបច្ចេកវិទ្យាជាតិនិងការចូលចិត្តផលិតផលនិងស្នាដៃជាតិ ដោយការពន្យល់ និងការបង្ហាញពីលក្ខណៈពិសេសឬលក្ខណៈធម្មជាតិរបស់វា។ លទ្ធកម្មសាធារណៈ ត្រូវធ្វើជាគំរូក្នុងកិច្ចការនេះ ដោយធានាថា សម្ភារៈដែលត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មត្រូវមានតម្លៃបន្ថែមជាតិឬស្នាដៃជាតិ។ ជាមួយគ្នានេះ គុណភាពនិងតម្លៃនៃសម្ភារៈគួរត្រូវបានកែលម្អជាប្រចាំតាមរយៈប្រព័ន្ធស្រាវជ្រាវនិងនវានុវត្តន៍ជាតិ។

៥.៥.៣- កសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ វ.ប.ន. សាធារណៈ សម្រាប់សហគមន៍ ដូចជា បណ្ណាល័យ សារមន្ទីរ និងបង្កើតវេទិកា ទិវា និងព្រឹត្តិការណ៍ វ.ប.ន. ជំរុញការចូលរួម ការគាំទ្រ និងបង្កើតវប្បធម៌នៃការច្នៃប្រឌិត នវានុវត្តន៍ បង្កើនទំនិញសម្គាល់ភូមិសាស្ត្រ និងសហគ្រិនភាពនៅតាមសហគមន៍។

៥.៥.៤- បង្កើតកាលានុវត្តភាពឱ្យធុរកិច្ចប្រកបដោយបរិយាបន្ន និងសហគ្រាសសង្គម ដែលមានការទទួលខុសត្រូវចំពោះសង្គមនិងបរិស្ថាននៅគ្រប់ទីកន្លែង។

៦- ផែនការសកម្មភាព

ដើម្បីសម្រេចបាននូវយុទ្ធសាស្ត្រនៃគោលនយោបាយនេះ ផែនការសកម្មភាពត្រូវបានកំណត់ដូចខាងក្រោម៖

៦.១- ការបង្កើតយន្តការ

ដើម្បីគាំទ្រដំណើរការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិនេះ ត្រូវបង្កើតយន្តការដូចខាងក្រោម៖

៦.១.១- ក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធត្រូវមានផ្នែកទទួលបន្ទុក វ.ប.ន. និងមានការស្រាវជ្រាវនិងនវានុវត្តន៍ មានភារកិច្ចចម្បងគឺដើម្បីចូលរួម គាំទ្រ ពង្រឹង និងភ្ជាប់បណ្តាញនវានុវត្តន៍ជាអាទិភាពរបស់វិស័យខ្លួននឹងរបស់ជាតិ។

៦.១.២- ពង្រឹងនិងសម្រួលសេវាសាធារណៈផ្នែក វ.ប.ន. សំខាន់ៗ ដូចជាកិច្ចការដែលពាក់ព័ន្ធនឹងកម្មសិទ្ធិបញ្ញា ស្តង់ដាជាតិសម្រាប់វិញ្ញាបនកម្ម និងការទទួលស្គាល់សម្បទាបច្ចេកវិទ្យា ដើម្បីបង្កើនការជឿជាក់លើស្នាដៃជាតិ ប្រកបដោយមោទនភាពជាតិ និងការទុកចិត្តជាសាកល ដោយជំរុញការប្រើប្រាស់ស្នាដៃដែលមានស្រាប់។

៦.១.៣- ពង្រឹងតួនាទី ភារកិច្ច និងកិច្ចសហការរបស់ស្ថាប័ន វ.ប.ន. ថ្នាក់ជាតិ ថ្នាក់ក្រសួង ស្ថាប័ន និងថ្នាក់ក្រោមជាតិ និងលើកកម្ពស់សមត្ថកិច្ចនៃស្ថាប័នទាំងនេះក្នុងការកំណត់និងការអនុវត្តរបៀបវារៈវ.ប.ន. និងទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិ។

៦.១.៤- សម្រាប់ដែនបច្ចេកវិទ្យានិងប្រព័ន្ធនវានុវត្តន៍ជាអាទិភាពជាតិ ធ្វើការពង្រឹង ក្នុងករណីចាំបាច់ សិក្សានិងកសាងវិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវដើម្បីមូលដ្ឋាននីយកម្មបច្ចេកវិទ្យាជាអាទិភាពជាតិ សំដៅអភិវឌ្ឍផលិតផលនិងស្នាដៃគំរូ និងទីភ្នាក់ងារ វ.ប.ន. ជំនាញទទួលបន្ទុកបេសកកម្ម វ.ប.ន. ពិសេស ដែលផ្តោតលើកិច្ចការនវានុវត្តន៍។

៦.១.៥- សិក្សាពីលទ្ធភាពបង្កលក្ខណៈឱ្យមានការចូលរួមពីអំណាចនីតិប្បញ្ញត្តិ សម្រាប់ដំណើរការនៃការអនុវត្ត វ.ប.ន. នៅកម្ពុជា។

៦.១.៦- ពង្រឹងការទូតផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រ និងមានរបៀបវារៈ វ.ប.ន. សម្រាប់កិច្ចប្រជុំកម្រិតកំពូល ដើម្បីឱ្យទំនាក់ទំនង វ.ប.ន. ឆ្លងប្រទេសបានប្រព្រឹត្តទៅដោយរលូន។

៦.១.៧- ចូលរួមជាមួយស្ថាប័ន វ.ប.ន. អន្តរជាតិ និងរួមគ្នាជួយជ្រោមជ្រែងការបង្កើតនិងពង្រឹងបណ្តាញធនធានហិរញ្ញវត្ថុ បណ្តាញកសាងធនធានមនុស្ស បណ្តាញការស្រាវជ្រាវនិងនវានុវត្តន៍ បណ្តាញឧស្សាហកម្ម និងបណ្តាញទីផ្សារអន្តរជាតិ។

៦.២- ការបង្កើតក្របខ័ណ្ឌគតិយុត្ត

ដើម្បីគាំទ្រដំណើរការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិនេះ ក្របខ័ណ្ឌគតិយុត្តមួយចំនួននឹងត្រូវរៀបចំ៖

៦.២.១- ច្បាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងក្របខ័ណ្ឌជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ វ.ប.ន.។

៦.២.២- លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តចាំបាច់ផ្សេងទៀតដើម្បីពង្រឹងអភិបាលកិច្ច ជំរុញ និងលើកទឹកចិត្តដល់កិច្ចការអភិវឌ្ឍ វ.ប.ន.។

៦.៣- ការគាំទ្រហិរញ្ញវត្ថុ

ដើម្បីគាំទ្រយន្តការនិងដំណើរការសកម្មភាពតាមយុទ្ធសាស្ត្រនីមួយៗ គោលនយោបាយនេះត្រូវមានការគាំទ្រហិរញ្ញវត្ថុដែលបានមកពីប្រភពដូចខាងក្រោម៖

៦.៣.១- ថវិកាជាតិដែលជាកញ្ចប់ថវិការបស់ក្រសួងឬស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ។

៦.៣.២- ហិរញ្ញប្បទាននិងអំណោយពីដៃគូអភិវឌ្ឍ វិភាគទានពីវិស័យឯកជន សហគមន៍ សប្បុរសជន ព្រមទាំងថវិកាមកពីប្រភពផ្សេងៗទៀត។

៦.៤- ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស

ដើម្បីធានាប្រសិទ្ធភាពនៃការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិនេះ ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់កសាងនិងពង្រឹងធនធានមនុស្សឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ទាំងបរិមាណ ទាំងគុណភាព និងសមាសភាពដូចខាងក្រោម៖

៦.៤.១- កសាងនិងរៀបចំឱ្យមានសមាសភាពនៃពីរ៉ាមីតធនធានមនុស្ស វ.ប.ន. ដែលមាន (១) ទីប្រឹក្សា វ.ប.ន. អមនាយករដ្ឋមន្ត្រី (២) អ្នកនាំពាក្យ វ.ប.ន. (៣) អ្នករៀបចំផែនការ និងអ្នកគ្រប់គ្រង វ.ប.ន. (៤) គ្រូបង្វឹក វ.ប.ន. និង(៥) អ្នកប្រតិបត្តិ វ.ប.ន.។

៦.៤.២- អប់រំនិងបណ្តុះបណ្តាលឱ្យមានចំនួនអ្នកស្រាវជ្រាវ និងចំនួនអ្នកបច្ចេកទេសគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់កិច្ចការ វ.ប.ន. ស្របតាមតម្រូវការនៃដំណាក់កាលអភិវឌ្ឍន៍នីមួយៗ។

៦.៤.៣- ឥស្សរជនដែលមានចំណេះដឹងនិងបទពិសោធផ្នែក វ.ប.ន.។

៦.៤.៤- អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ សាស្ត្រាចារ្យ និងអ្នកជំនាញ ក្នុងនិងក្រៅប្រទេស ផ្នែក វ.ប.ន.។

៦.៤.៥- មន្ត្រីក្របខ័ណ្ឌនិងឬមន្ត្រីជាប់កិច្ចសន្យាមានសមត្ថភាពនិងទេពកោសល្យផ្នែក វ.ប.ន.។

៦.៤.៦- ការអប់រំនិងបណ្តុះបណ្តាលដើម្បីលើកកម្ពស់សមត្ថភាព ជំនាញ និងសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈផ្នែក វ.ប.ន.។

៦.៥- ដំណើរការអនុវត្ត

អគ្គលេខាធិការដ្ឋាននៃក្រុមប្រឹក្សាជាតិវិទ្យាសាស្ត្រនិងបច្ចេកវិទ្យា មានភារកិច្ចសម្របសម្រួល និងក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធមានភារកិច្ចសហការរៀបចំផែនការសកម្មភាពលម្អិតក្នុងដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួនមានប្រភពធនធាន មានពេលវេលា(សម្រាប់រយៈពេលខ្លី មធ្យម និងវែង) និងដោយឈរលើមូលដ្ឋាននៃការប្តេជ្ញាចិត្តអនុវត្តយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់។

៧- ការតាមដាន ត្រួតពិនិត្យ និងការវាយតម្លៃ

ដើម្បីលើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាពក្នុងការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិនេះ ក្រសួង ស្ថាប័ន និងអង្គភាពពាក់ព័ន្ធត្រូវ៖

៧.១- ចូលរួមបង្កើតនិងអនុវត្តយន្តការនិងប្រព័ន្ធព័ត៌មានវិទ្យាសម្រាប់តាមដានត្រួតពិនិត្យលើការអនុវត្តដោយផ្ទាល់ កែតម្រូវនិងវាយតម្លៃលើការអនុវត្តគោលនយោបាយនេះ វិភាគលើលទ្ធផលនៃការងារប្រតិបត្តិ បូកសរុបលទ្ធផលការងារដែលសម្រេចបាន បញ្ហាប្រឈមនិងផលប៉ះពាល់នានា ព្រមទាំងលើកដៅទិសដៅអនុវត្តបន្ត។

៧.២- ត្រូវយកលទ្ធផលនៃការវាយតម្លៃជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការកែលម្អការងារប្រតិបត្តិដែលនៅខ្វះខាត មិនចំទិសដៅ និងរកដំណោះស្រាយនៃបញ្ហាប្រឈមនានាដើម្បីរៀបចំផែនការការងារថ្មីឱ្យបានសមស្រប។

៧.៣- វាយតម្លៃប្រសិទ្ធភាពការងារនិងតម្រង់ទិសក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃស្ថាប័នកណ្តាល មិនពាក់ព័ន្ធនឹងការអនុវត្តដោយផ្ទាល់ ដែលបច្ចុប្បន្នមានក្រុមប្រឹក្សាជាតិវិទ្យាសាស្ត្រនិងបច្ចេកវិទ្យា និងក្រសួងស្ថាប័នដែលពាក់ព័ន្ធនៃរចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រង។

៨- សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

គោលនយោបាយជាតិ វ.ប.ន. នេះ ត្រូវបានរៀបចំឡើងដើម្បីគាំទ្ររបៀបវារៈអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ សំដៅឈានដល់ការសម្រេចបាននូវចក្ខុវិស័យកម្ពុជាឆ្នាំ២០៥០ តាមរយៈការពង្រឹងមូលដ្ឋាននិងកសាងសមត្ថភាព វ.ប.ន.ជាតិ ដើម្បីបង្កើតបាននូវបច្ចេកវិទ្យាប្រកបដោយសក្តានុពលសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ បង្កើនសមត្ថភាពនវានុវត្តន៍ សំដៅឆ្លើយតបបានទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការជាមូលដ្ឋានរបស់ជាតិ លើកស្ទួយគុណភាពជីវិតរបស់ប្រជាជន បង្កើនធនធានជាតិ កសាងខឿនឧស្សាហកម្មប្រកបដោយសមត្ថភាពប្រកួតប្រជែង ក៏ដូចជាពង្រឹងអភិបាលកិច្ចកាន់តែប្រសើរ។ ក្នុងន័យនេះ គោលនយោបាយជាតិ វ.ប.ន. គឺជាឧបករណ៍ និងជាកម្លាំងជំរុញការអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចទៅដំណាក់កាលថ្មី និងប្រកបដោយចីរភាព ដើម្បីសម្រេចបាននូវរបៀបវារៈអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ ហើយគោលនយោបាយជាតិនេះមិនផ្តោតជាសំខាន់លើការបង្កើតបាននូវស្នាដៃល្អ និងភាពល្បីល្បាញផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រនោះទេ។

ទន្ទឹមនឹងនេះ ការអភិវឌ្ឍ វ.ប.ន. ប្រកបដោយជោគជ័យទាមទារឱ្យមានការខិតខំរួមគ្នា បង្កើតឡើងនូវបរិស្ថានអនុគ្រោះមួយដែលមានលក្ខណៈគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ទាំងកម្រិតនយោបាយ ទាំងកម្រិតបច្ចេកទេសដូចបានលើកឡើងក្នុងគោលនយោបាយជាតិនេះ។ ក្នុងស្មារតីនេះ ការអភិវឌ្ឍ វ.ប.ន. ត្រូវចាត់ទុកជាការងារអាទិភាពអន្តរវិស័យ សម្រាប់យុទ្ធសាស្ត្រជាតិ គោលនយោបាយជាតិ និងផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិនានានៅពេលខាងមុខ។

ជារួម ប្រការសំខាន់បំផុតដែលយើងត្រូវផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើនោះគឺ ការប្រែក្លាយគោលនយោបាយជាតិនេះឱ្យក្លាយទៅជាសកម្មភាពអនុវត្តជាក់ស្តែង សំដៅសម្រេចឱ្យបានជោគជ័យនូវរបៀបវារៈអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ និងប្រកបដោយមោទនភាពជាតិ។

សទ្ទានុក្រម[១]

ការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍(scientific research and experimental development or research and development or R&D) សំដៅដល់សកម្មភាពស្នូលនៃវិទ្យាសាស្ត្រនិងបច្ចេកវិទ្យា។ ការងារប្រកបដោយការច្នៃប្រឌិតនិងមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធផ្អែកលើចំណេះដឹងដែលមាន ដើម្បីបង្កើតថ្មី ធ្វើឱ្យប្រសើរឡើង និងបង្កើននូវសន្និធិនៃចំណេះដឹង សម្រាប់មនុស្សជាតិ។ ការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍មានបីប្រភេទ ឬដំណាក់កាល : ១/ការស្រាវជ្រាវបឋម (basic research) ២/ការស្រាវជ្រាវអនុវត្តន៍ (applied research) និង៣/ការអភិវឌ្ឍដោយពិសោធន៍(experimental development)។

សកម្មភាពដែលមិនត្រូវបានចាត់ទុកជាការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍ រួមមានការផ្តល់ប្រឹក្សា ការអប់រំនិងការបណ្តុះបណ្តាល។ ដោយឡែក ការស្រាវជ្រាវដោយនិស្សិតថ្នាក់បណ្ឌិតនៅសាកលវិទ្យាល័យត្រូវបានចាត់ទុកជាការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍ តាមការគួរ ការប្រមូលទិន្នន័យជាប្រចាំ សម្រាប់គោលបំណងទូទៅ ការសិក្សាទីផ្សារ ការសាកល្បង ឬការពិសោធជាប្រចាំ ការសិក្សាពីលទ្ធភាពដូចជាការសិក្សាស្រាវជ្រាវពីគម្រោងវិស្វកម្ម ដោយប្រើប្រាស់បច្ចេកទេសដែលមានស្រាប់(លើកលែងតែវាជាចំណែកនៃការស្រាវជ្រាវនិងការអភិវឌ្ឍន៍) ការសិក្សាស្រាវជ្រាវជាប្រចាំនៃវេជ្ជសាស្ត្រជំនាញ ឧទាហរណ៍ ការធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យជាអាទិ៍ កិច្ចការរដ្ឋបាលនិងកិច្ចការច្បាប់ពាក់ព័ន្ធ នឹងការផ្តល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម(patent) និងអាជ្ញាបណ្ណ។ ដោយឡែក កិច្ចការដែលទាក់ទងផ្ទាល់នឹងការទទួលប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មនៃការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍ ត្រូវបានរាប់បញ្ចូលជាការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍ សកម្មភាពដែលពាក់ព័ន្ធនឹងកម្មវិធីកុំព្យូទ័រ ដែលមានលក្ខណៈជាប្រចាំ។

ការស្រាវជ្រាវបឋម(basic research pure research or fundamental research) សំដៅដល់ការស្រាវជ្រាវនិងការពិសោធវិទ្យាសាស្ត្រសំដៅរៀបចំទ្រឹស្តី និងក្បួនខ្នាតដែលត្រូវបានអនុវត្តជាចម្បងដើម្បីពន្យល់ ឬព្យាករណ៍បាតុភូតធម្មជាតិ និងទិដ្ឋភាពសច្ចភាព ដោយមិនបានគិតអំពីការប្រើប្រាស់ចំណេះដឹងនេះជាក់ស្តែងទេ។

ការស្រាវជ្រាវអនុវត្តន៍(applied research) សំដៅដល់ការស្រាវជ្រាវនិងការពិសោធដោយប្រើប្រាស់ទ្រឹស្តីវិទ្យាសាស្ត្រ មានគោលបំណងជាចម្បងគឺដើម្បីទទួលបានបច្ចេកវិទ្យា ឬបច្ចេកទេសសម្រាប់អន្តរាគមន៍ ធម្មជាតិ ឬបាតុភូតនានា សំដៅការប្រើប្រាស់ជាក់ស្តែងណាមួយ។

ការអភិវឌ្ឍដោយពិសោធន៍(experimental development) សំដៅដល់ការស្រាវជ្រាវនិងការពិសោធមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ សំដៅបង្កើតផលិតផលថ្មី វិធីសាស្ត្រថ្មី ឬសេវាថ្មី ឬកាន់តែប្រសើរឡើង ដោយប្រើប្រាស់ចំណេះដឹងដែលទទួលបានពីការស្រាវជ្រាវនិងបទពិសោធវិទ្យាសាស្ត្រ។

---

[១] វាក្យសព្ទទាំងនេះបានផ្អែកជាចម្បងលើឯកសាររបស់ អង្គការសម្រាប់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចនិងការអភិវឌ្ឍ (Organization for Economic Cooperation and Development ឬ OECD)។

ចំណាយក្នុងស្រុកសរុបលើការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍(Gross Domestic Expenditure on R&D or GERD) សំដៅដល់ការចំណាយក្នុងស្រុកសរុប(ជាសាច់ប្រាក់និងការទូទាត់បញ្ជី)លើការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍ ជាទូទៅត្រូវបានបង្ហាញជាភាគរយនៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប(GDP)។ ការគណនាមានរួមបញ្ចូល ការចំណាយចរន្តនិងការចំណាយមូលធន ប៉ុន្តែតម្លៃនៃការរំលស់មិនត្រូវបានរាប់បញ្ចូលទេ។

បច្ចេកវិទ្យា(Technology) សំដៅដល់ការប្រើប្រាស់ចំណេះដឹងអំពីធម្មជាតិ សម្រាប់ជាប្រយោជន៍របស់មនុស្សជាតិ។

បរិយាបន្ន(Inclusive) សំដៅដល់ការលើកកម្ពស់លទ្ធភាពរបស់បុគ្គលនិងក្រុមនានាក្នុងការចូលរួម និងទទួលផលពីសកម្មភាពនានារបស់សង្គមដោយមិនរើសអើង។ គោលបំណងនៃបរិយាបន្ន គឺការផ្តល់នូវសិទ្ធិដល់ក្រុមផ្សេងៗ ជាពិសេសប្រជាពលរដ្ឋក្រីក្រ ក្រុមជនងាយរងគ្រោះឱ្យទទួលបាននូវឱកាសសមស្រប ព្រមទាំងធានាថាមតិយោបល់ និងការយល់ឃើញនានារបស់ក្រុមទាំងនោះត្រូវបានយកមកពិចារណាសម្រាប់ការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្ត ដែលប៉ះពាល់ដល់ជីវភាពរស់នៅរបស់ពួកគេ ក៏ដូចជាដើម្បីធានាឱ្យពួកគេទទួល និងប្រើប្រាស់ដោយស្មើភាពនូវផលប្រយោជន៍ពីការផ្តល់សេវា ការអភិវឌ្ឍមូលដ្ឋាន និងលក្ខខណ្ឌនានាផ្នែកសង្គម នយោបាយ និងរូបវន្ត។ [ដកស្រង់ចេញពីសៀវភៅផែនការអនុវត្តរយៈពេលបីឆ្នាំដំណាក់កាលទីពីរ(២០១៥-២០១៧) នៃកម្មវិធីជាតិសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ តាមបែបប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ]។

បុគ្គលិកគាំទ្រ(supporting staff) សំដៅដល់សិប្បករជំនាញនិងមិនជំនាញ លេខាធិការ និងស្មៀន ដែលចូលរួមដោយផ្ទាល់ ឬផ្តល់សេវាកម្មដល់អ្នកស្រាវជ្រាវក្នុងគម្រោងស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍ។ ត្រូវបានរាប់បញ្ចូលផងដែរនូវអ្នកគ្រប់គ្រង និងនាយកទាំងឡាយណាដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធជាសំខាន់ជាមួយនឹងការងារថវិកា និងធនធានមនុស្សក្នុងការគាំទ្រដល់កិច្ចការស្រាវជ្រាវជាងការគ្រប់គ្រងបច្ចេកទេសនៃគម្រោងស្រាវជ្រាវដោយផ្ទាល់។

នវានុវត្តន៍(innovation) សំដៅដល់ការអនុវត្តពុទ្ធិដើម្បីទទួលបានផលិតផល(ទំនិញឬសេវា) ឬវិធីសាស្ត្រដែលថ្មី ឬប្រសើរជាង គួរឱ្យកត់សម្គាល់។

វិទ្យាសាស្ត្រ(science) សំដៅដល់ចំណេះដឹងអំពីធម្មជាតិ។

សមមូលនៃរយៈពេលពេញម៉ោង(full-time equivalent or FTE) សំដៅដល់ឯកតារង្វាស់នៃបុគ្គលិក/កម្លាំងពលកម្ម ផ្នែកការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍។ សមមូលនៃរយៈពេលពេញម៉ោង(FTE)មួយ អាចត្រូវបានចាត់ទុកថាជាកម្លាំងពលកម្មមួយឆ្នាំពេញនៃមនុស្សម្នាក់។ ដូចនេះ មនុស្សម្នាក់ដែលជាធម្មតាចំណាយ ៣០%នៃពេលវេលារបស់គាត់ទៅលើការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍ និងប្រើពេលដែលនៅសល់សម្រាប់សកម្មភាពផ្សេងទៀត(ដូចជាការបង្រៀន កិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់សាកលវិទ្យាល័យ និងការផ្តល់ប្រឹក្សាដល់សិស្ស) ត្រូវបានចាត់ទុកថាស្មើ០,៣ សមមូលនៃរយៈពេលពេញម៉ោង(FTE)ក្នុងកិច្ចការស្រាវជ្រាវ។

ដូចគ្នានេះដែរ ប្រសិនបើមានពលករធ្វើការពេញម៉ោងក្នុងផ្នែកការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍ និងត្រូវបានគេជួលឱ្យធ្វើការសម្រាប់តែរយៈពេលប្រាំមួយខែ នោះការងារសមមូលនៃរយៈពេលពេញម៉ោងនៃការងាររបស់គាត់គឺ០,៥។ អាស្រ័យដោយថ្ងៃធ្វើការ(រយៈពេលធ្វើការ) ជាធម្មតា អាចខុសគ្នាពីវិស័យមួយទៅវិស័យមួយទៀត និងពីស្ថាប័នមួយទៅស្ថាប័នមួយទៀត វាជាការមិនត្រឹមត្រូវក្នុងការបង្ហាញសមមូលនៃរយៈពេលពេញម៉ោង(FTE)គិតជាម៉ោងនៃពលកម្មទេ។

សហគ្រាសសង្គម(Social Enterprise) សំដៅដល់អង្គភាពដែលអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រធុរកិច្ចដើម្បីទទួលបានផលប្រយោជន៍ផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ ជាមួយគ្នានឹងផលប្រយោជន៍សង្គម បរិយាកាសជាអតិបរមា។

អ្នកបច្ចេកទេស(technician) សំដៅដល់អ្នកដែលធ្វើការងារបច្ចេកទេសដើម្បីគាំទ្រដល់ការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍ ហើយជាធម្មតាស្ថិតនៅក្រោមការដឹកនាំ និងការត្រួតពិនិត្យផ្ទាល់របស់អ្នកស្រាវជ្រាវ។

អ្នកស្រាវជ្រាវ(researcher) សំដៅដល់ជាអ្នកជំនាញអាជីព ដែលផ្តល់ទស្សនទាន ឬបង្កើតចំណេះដឹងថ្មី ផលិតផលថ្មី យន្តការថ្មី វិធីសាស្ត្រថ្មី និងប្រព័ន្ធថ្មី និងអ្នកដែលចូលរួមចាត់ចែងគម្រោងនៃការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍ដែលពាក់ព័ន្ធ។ ពួកគាត់ជាអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ វិស្វករ និងគ្រូបង្រៀន ត្រូវបានរាប់បញ្ចូលជាអ្នកស្រាវជ្រាវផងដែរ ចំពោះអ្នកគ្រប់គ្រង និងអភិបាលរដ្ឋបាល ដែលចូលរួមការរៀបចំផែនការ និងការគ្រប់គ្រងផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រនិងបច្ចេកទេសនៃការងាររបស់អ្នកស្រាវជ្រាវ។ ជាធម្មតាឋានៈរបស់គាត់ស្មើឬខ្ពស់ជាងអ្នកស្រាវជ្រាវ ហើយជារឿយៗ គាត់គឺជាអតីតអ្នកស្រាវជ្រាវឬបច្ចុប្បន្នជាអ្នកស្រាវជ្រាវក្រៅម៉ោង។ មិនត្រូវបានរាប់បញ្ចូលជាអ្នកស្រាវជ្រាវទេចំពោះអ្នកគ្រប់គ្រង និងនាយកទាំងឡាយណាដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធជាសំខាន់ជាមួយនឹងការងារថវិកា និងធនធានមនុស្សជាងការគ្រប់គ្រង ឬការងារស្នូលរបស់គម្រោងការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍(រាប់បញ្ចូលនៅក្នុងផ្នែក "បុគ្គលិកដទៃទៀតដែលគាំទ្រដោយផ្ទាល់ដល់R&D")។ នៅក្នុងវិស័យអប់រំជាន់ខ្ពស់ អ្នកស្រាវជ្រាវមានដូចខាងក្រោម៖

ក) បុគ្គលិកសិក្សាដែលចូលរួមនិងចាត់ចែងការស្រាវជ្រាវ។

ខ) និស្សិតកម្រិតអនុបណ្ឌិតឬបណ្ឌិតជាជំនួយការការងារស្រាវជ្រាវ។

គ) និស្សិតកំពុងសិក្សាកម្រិតក្រោយបណ្ឌិតទាំងអស់ ដែលស្ថាប័នបានប្រគល់ភារកិច្ចស្រាវជ្រាវជូន។

សេដ្ឋកិច្ចពុទ្ធិ(Knowlendge Economy) សំដៅដល់សេដ្ឋកិច្ចដែលអាស្រ័យលើបរិមាណ គុណភាព និងការប្រើប្រាស់ចំណេះដឹងជំនាញ និងព័ត៌មាន ដើម្បីការអភិវឌ្ឍ ជាជាងការអាស្រ័យលើកត្តាផលិតកម្ម ដូចជាកម្លាំងពលកម្ម និងធនធានធម្មជាតិ។

បច្ចេកវិទ្យាដែលមានលក្ខណៈវៃឆ្លាតសិប្បនិម្មិត(Artificial Intelligence Technology ឬ AI) សំដៅដល់បច្ចេកវិទ្យាដែលមានបំណងធ្វើឱ្យឧបករណ៍ឬគ្រឿងយន្តមានលក្ខណៈវៃឆ្លាតដូចមនុស្ស។

បច្ចេកវិទ្យាអវកាស(Space Technology) សំដៅដល់បច្ចេកវិទ្យាដែលអភិវឌ្ឍពីវិទ្យាសាស្ត្រអវកាស ប្រើសម្រាប់ផ្កាយរណប ការហោះហើរក្នុងអវកាស ឬការរុករកក្នុងអវកាស។

បច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មានលម្ហ(Spatial Information Technology) សំដៅដល់បច្ចេកវិទ្យាដែលកំណត់និងប្រើប្រាស់ព័ត៌មាននៃទីតាំងក្នុងលម្ហអាកាស លើដី និងក្រោមដី។

មូលដ្ឋានីយកម្ម(Localization) សំដៅដល់ការសម្របទៅនឹងស្ថានភាព ឬតម្រូវការក្នុងស្រុក។

ប្រព័ន្ធអេកូនវានុវត្តន៍(Innovation Ecosystem) សំដៅដល់ប្រព័ន្ធនៃសមាសភាព(មនុស្ស ស្ថាប័ន កម្មវិធី នីតិវិធី អន្តរាគមន៍ ទីផ្សារ។ល។) និងធនធានសម្រាប់នវានុវត្តន៍។

ពីរ៉ាមីតធនធានមនុស្ស វ.ប.ន. (STI Human Capital Pyramid) សំដៅដល់ពីរ៉ាមីតឬសាជីនៃសមាសភាពធនធានមនុស្សរបស់ប្រទេសដែលមានជំនាញនិងកម្រិតផ្សេងគ្នា និងត្រូវការឱ្យសហការគ្នាដើម្បីជោគជ័យនៃការអភិវឌ្ឍវិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា និងនវានុវត្តន៍ (វ.ប.ន.)។

នវានុវត្តន៍ចំហ(Open Innovation) សំដៅដល់ការប្រើប្រាស់ពុទ្ធិខាងក្នុងនិងពីខាងក្រៅសហគ្រាសឬស្ថាប័នដើម្បីជំរុញនវានុវត្តន៍ និងការពង្រីកទីផ្សារដើម្បីបង្កើនការប្រើប្រាស់នវានុវត្តន៍ទៅខាងក្រៅសហគ្រាសឬស្ថាប័ន។

បញ្ជីពាក្យកាត់

ពាក្យកាត់ ខ្មែរ អង់គ្លេស	ពាក្យពេញ ជាភាសាខ្មែរ	ពាក្យពេញ ជាភាសាអង់គ្លេស
ក.ប. (IP)	កម្មសិទ្ធិបញ្ញា	Intellectual Property
គ.ស.ខ. (IHL)	គ្រឹះស្ថានសិក្សាជាន់ខ្ពស់	Institution of Higher Learning
ធ.ប. (IB)	ធុរកិច្ចប្រកបដោយបរិយាបន្ន	Inclusive Business
ផ.ស.ស. (GDP)	ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប	Gross Domestic Product
ស.អ.ស.រ. (GRI)	ស្ថាប័នអាជីវកម្មនិងស្រាវជ្រាវរដ្ឋ	Government and Research Institute
វ.ប.ន. (STI)	វិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា និង នវានុវត្តន៍	Science, Technology, and Innovation
វ.ប.វ.គ. (STEM)	វិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា វិស្វកម្ម និង គណិតវិទ្យា	Science, Technology, Engineering and Mathematics
វ.ប.វ.ស.គ. (STEAM)	វិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា វិស្វកម្ម សិល្បៈ និងគណិតវិទ្យា	Science, Technology, Engineering, Art and Mathematics
វ.ស.អ. (GERD)	ការវិនិយោគសរុបលើការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍សរុប (រដ្ឋ និង ឯកជន)	Gross Expenditure on Research and Development
ស.ន. (R&I)	ការស្រាវជ្រាវនិងនវានុវត្តន៍	Research and Innovation
ស.ន.វ. (GII)	សន្ទស្សន៍នវានុវត្តន៍សាកល	Global Innovation Index
ស.ស. (SE)	សហគ្រាសសង្គម	Social Enterprise
ស.ស.ម. (NRFTE)	ចំនួនអ្នកស្រាវជ្រាវ គិតជា សមមូលនៃរយៈពេលធ្វើការពេញម៉ោង	Number of Researchers in Full Time Equivalent
ស.អ. (R&D)	ការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍	Research and Development
ស.អា. (BE)	សហគ្រាសអាជីវកម្ម	Business Enterprise
អ.ក.ស.ប.ព. (WIPO)	អង្គការកម្មសិទ្ធិបញ្ញាពិភពលោក	World Intellectual Property Organization
អ.ម.រ. (NGO)	អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល	Non-Governmental Organization

អគ្គលេខាធិការដ្ឋាននៃ ក្រុមប្រឹក្សាជាតិ វិទ្យាសាស្ត្រនិងបច្ចេកវិទ្យា (ក្រសួងផែនការ)៖ ផ្លូវ៣៦០ សង្កាត់បឹងកេងកង១ ខណ្ឌបឹងកេងកង រាជធានីភ្នំពេញ
ទូរសព្ទ/ទូរសារ៖ 023 727 035 អ៊ីម៉ែល៖ gs-nstc@snt.gov.kh គេហទំព័រ៖ snt.gov.kh